

Tiedoksi merkittävät asiat

Mhall 18.09.2023 § 153
263/00.04.00/2023
262/00.04.00/2023

1) Maakuntajohtajien kannanotto 6.9.2023:

”Maakuntakaavan ohjausvaikutusta ei tule horjuttaa.

Ympäristöministeriö on antanut lausunnon Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaehdotuksesta kuluvan vuoden kesäkuussa. Lausunnossa ympäristöministeriö toteaa, että voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki sisältää kiellon suunnitella seudullisesti merkittäviä toimintoja maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolelle vain vähittäiskaupan suuryksiköiden osalta.

Palautteessa esitetty ympäristöministeriön kanta on selvässä ristiriidassa vakiintuneen suunnittelu- ja oikeuskäytännön kanssa. Maakuntajohtajat muistuttavat, että lain tulkinnasta vastaa oikeuslaitos.

Ympäristöministeriön uusi tulkinta tarkoittaa sitä, että maakunnallisesti merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä voitaisiin jatkossa ratkaista myös muilla suunnittelutyökaluilla kuin lain mukaan siihen tarkoitukseen määrätyllä maakuntakaavalla. Se tarkoittaisi, että kaikissa muissakin seudullisesti merkittävissä maankäytön kysymyksissä maakuntakaavan mahdollisuus ohjata vähintään seudullisesti merkittävää maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellista maankäyttöä rajoittuisi. Samalla maakuntakaavan lain mukainen rooli Suomen suunnittelujärjestelmässä heikkenisi. Tällä olisi huomattavia vaikutuksia koko Suomen alueidenkäytön suunnitteluun sekä alueelliseen demokraattiseen päätöksentekoon.

Suomen maakunnan liitot painottavat, että kaavoitusta, valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja suunnittelujärjestelmää koskevia muutoksia tulee tehdä lakiin ja huolelliseen valmisteluun perustuen kunnioittaen alueellista ja paikallista demokratiaa.

Anna-Mari Ahonen, maakuntajohtaja, maakuntajohtajien puheenjohtaja, Pirkanmaan liitto”

2) Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson liittojen sekä Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliittojen kirje valtioneuvostolle 7.9.2023:

”Interreg NEXT -ohjelmista vuosilta 2021-2027 vapautuvan Suomen kansallisen rahoituksen

uudelleenkohdistaminen kansallisena rahoitusinstrumenttina Itärajan maakuntiin

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi Suomessa ei toteuteta ohjelmakaudella 2021–2027 Interreg NEXT -ohjelmia. EU:n ulkorajoille sijoituvia Interreg NEXT -ohjelmia olisi ollut kolme: Kaakkois-Suomi–Venäjä, Karelia ja Kolarctic. Ohjelmien tavoitteena olisi ollut jatkaa aiempien ENI CBC -ohjelmien kehittämistyötä tukemalla Suomen ja Venäjän raja-alueiden kehitystä ja yhteistyötä erilaisten kehittämis- ja investointihankkeiden avulla. EU:n ulkorajaohjelmat ovat olleet koko 2000-luvun tärkeä kehittämisinstrumentti Euroopan unionin ulkorajamaakunnille. CBC- ohjelmien painopisteitä ovat olleet elinkeinoelämän kehittäminen, ympäristö, koulutus, tutkimus, kulttuuri, hyvinvointi, urheilu ja muu kansalaisten välinen yhteistyö, liikenne ja logistiikka sekä rajojen hallinta ja turvallisuus.

Kaakkois-Suomi–Venäjä, Karelia ja Kolarctic Interreg NEXT -ohjelmille oli varattu EU-rahoitusta yhteensä 112,1 miljoonaa euroa, josta 55,5 miljoonaa euroa EAKR-rahoitusta ja 56,6 miljoonaa euroa NDICI-rahoitusta. EAKR-rahoituksesta noin 48 miljoonaa euroa oli Suomen osoittamaa ja 7,5 miljoonaa euroa Ruotsin osoittamaa. Lisäksi ohjelmiin olisi kohdentunut EU-rahoitusta vastaava määrä osallistuvien maiden kansallista rahoitusta: Suomen kansallista rahoitusta noin 48 miljoonaa euroa.

Interreg NEXT -ohjelmien EAKR-rahoitus 48 M€ on siirretty Central Baltic- ja Aurora-ohjelmiin EU:n sisärajoilla tehtävään yhteistyöhön. On hyvin todennäköistä, että siirretyistä EAKR-rahoista vain osa tulee kohdentumaan takaisin ulkoraja-alueille, sillä kilpailu rahoituksesta on kovaa ja ohjelmien painopisteet eivät täysin tue ulkoraja-alueiden tarpeita. Interreg NEXT -ohjelmien NDICI-rahoitus, 56,6 M€, ei kohdistu Suomeen lainkaan.

Interreg NEXT -ohjelmiin (Kaakkois-Suomi–Venäjä, Karelia ja Kolarctic) oli varattuna Suomen kansallista vastinrahoitusta 48 miljoonaa euroa vuosille 2021–2027. Ko. rahoituksesta noin 16,1 miljoonaa euroa on valtion vuoden 2023 lisätalousarviossa valtuutena Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman (ns. AKKE) momentilla käytettäväksi ulkorajamaakunnissa Kaakkois-, Itä- ja Pohjois-Suomessa alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) mukaisesti.

Loput Interreg NEXT -ohjelmien kansallisesta rahoituksesta, noin 32 miljoonaa euroa, tulee saada ensi vuoden budjettiin ja valtiontalouden kehyksiin kohdistettavaksi AKKE-rahoituksena ulkorajamaakunnille. VM:n budjettiehdotuksen mukaisesti ulkorajamaakunnille oltaisiin ohjaamassa vain 4,8 M€ vuonna 2024.

Interreg NEXT -ohjelmista vapautuvaa AKKE-rahoitusta käytetään geopolitiisesta tilanteesta aiheutuneiden negatiivisten

vaikutusten minimointiin ja toimintojen uudelleen suuntaamiseen. Jo nähtävissä olevat haasteet liittyvät mm. liikenteeseen ja logistiikkaan, huoltovarmuuteen, raaka-aineiden saatavuuteen, energiaan, matkailun ja kaupan toimintaan ja alueiden investointihoukuttelevuuden laskuun. Kaikki Interreg NEXT -ohjelmien maakuntien liitot toimisivat välittävänä organisaatioina (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi). AKKE-rahoituksen kohdentaminen tukee pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta EU:n ulkoraja-alueiden elinvoiman vahvistamisesta, itäisen Suomen vision ja pohjoisen ohjelman toimeenpanosta.

Ulkorajamaakunnat menettävät joka tapauksessa merkittävän osan Interreg NEXT -ohjelmien EU-varoista, joten sitä ei tule lisätä rangaista sillä, että siltä vietäisiin myös kansallisessa päätösvallassa oleva kehittämisrahoitus. Kansallinen rahoitus, 48 M€, tulee täysimääräisesti kohdentaa ulkorajamaakunnille AKKE-rahoituksena.

Ulkorajamaakuntien edustajina esitämme siis seuraavaa:

- 1. Ensimmäinen erä, noin 16,1 M€, tulee ohjata pikaisesti hallituksen päätöksellä ulkorajamaakunnille vuoden 2023 lisätalousarvion mukaisesti.*
- 2. Loppurahoitus, 32 M€, tulee sisällyttää vuoden 2024 budjettiin ja tulevien vuosien kehyksiin kohdistettavaksi ulkorajamaakunnille.*

Annamme mielellämme lisätietoa ja käymme mielellämme asiasta keskustelua.

Yhteyshenkilöt:

Maakuntajohtaja Satu Sikanen, 0400 661318,
satu.sikanen@ekarjala.fi,
Maakuntajohtaja Markus Hirvonen, 050 357 7739,
markus.hirvonen@pohjois-karjala.fi
Maakuntajohtaja Pentti Mäkinen, 050 500 2584,
pentti.makinen@esavo.fi”

Lisätietoja maakuntajohtaja Pentti Maliselta, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee asian tiedoksi.

Maakuntahallituksen päätös

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
